

Boşanma Eğiliminin Yordayıcıları Olarak Yaşam Doyumu ve Evlilik Doyumu

Life Satisfaction and Marriage Satisfaction as Predictors of Divorce Tendency

Zeynel Yiğit¹ F. Sülen Şahin Kıralp^{2*} ¹ Uzm. Psk. Dan., Karpaz Meslek Lisesi, KKTC^{2*} Dr. Öğr. Üyesi, Lefke Avrupa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü, Lefke, KKTC*Sorumlu yazar/
Corresponding author:
fkiralp@eul.edu.trBaşvuru/Submitted: 02.09.2024
Kabul/Accepted: 19.03.2025Atıf/Cite as:
Zeynel, Y. & Şahin Kıralp, F.
S. (2025). Boşanma eğiliminin
yordayıcıları olarak yaşam doyumu
ve evlilik doyumu, Çankırı
Karatekin Üniversitesi Sosyal
Bilimler Enstitüsü Dergisi, 16(1),
262-271.Bu çalışma Lefke Avrupa
Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim
Öğretim ve Araştırma Enstitüsü,
RPD Anabilim Dalı için hazırlanan
yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Öz

Amaç: Bu çalışmada boşanma eğiliminin yordayıcıları olarak yaşam doyumu ve evlilik doyumunun boşanma eğilimine olan etkisini incelemek temel amaç olarak belirlenmiştir.

Yöntem: Araştırma amacına uygun olarak ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. 2023 yılında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde ikamet eden en az bir yıldır evli olan bireyler araştırma evrenini oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi ise 272'si (%54) kadın 232'si (%46) de erkek olan toplam 504 evli kişi oluşturmuştur. Veri toplama araçları olarak Yaşam Doyumu Ölçeği, Evlilik Doyumu Ölçeği ve Evlilik İstikrarsızlığı (Boşanma Eğilimi) Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu, kullanılmıştır. Araştırmanın verilerini analiz etmek için SPSS 25 paket programı kullanılmıştır. Bu süreçte bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkeni ne derecede yordadığının belirlenmesi için regresyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Boşanma eğiliminin yordayıcıları olarak yaşam doyumu ve evlilik doyumunun boşanma eğilimine olan etkisinin araştırıldığı bu çalışmada yaşam doyumunun ve evlilik doyumunun boşanma eğilimini etkilediği bulgusu elde edilmiştir.

Sonuç: Yapılan analizler sonucu boşanma eğiliminin yaşam doyumu ve evlilik doyumu tarafından negatif yönde ve anlamlı şekilde yordandığı saptanmıştır. Buna göre yaşam doyumu ve evlilik doyumu arttıkça evli çiftlerin boşanma eğilimi azalmaktadır. Yaşam doyumu ve evlilik doyumu birlikte değerlendirildiğinde ise her iki doyumun da boşanma eğilimini azaltmada önemli belirleyiciler olduğu saptanmıştır.

Özgünlük: Yaşam doyumu ve evlilik doyumunun boşanma eğilimini etkileyeceği düşünülmektedir. Mevcut araştırma değişkenler arasındaki bu etkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Bundan dolayı da araştırmanın özgün olduğu varsayılmaktadır. Ulaşılabilen alan yazında boşanma eğilimi, yaşam doyumu ile evlilik doyumu değişkenlerinin bir arada ele alındığı herhangi bir çalışmaya rastlanılmadığından mevcut çalışmanın alanyazın açısından özgünlük gösterebileceği ve alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Boşanma, boşanma eğilimi, evlilik doyumu, yaşam doyumu

Abstract

Aim: The main purpose of this study was to examine the effects of life satisfaction and marital satisfaction as predictors of divorce tendency.

Method: The relational screening model was used in accordance with the purpose of the research. Individuals who reside in the Turkish Republic of Northern Cyprus in 2023 and have been married for at least one year constitute the research universe. The sample of the research consists of a total of 504 married individuals, 272 (54%) of whom are female and 232 (46%) are male. Data were collected using the Life Satisfaction Scale, Marital Satisfaction Scale, Marital Instability (Divorce Tendency) Scale and Personal Information Form as data collection tools. The research data were analyzed using the SPSS 25 package program. In this process, regression analysis was used to determine the extent to which independent variables predict the dependent variable.

Results: In this research, in which the effect of life satisfaction and marital satisfaction as predictors of divorce tendency on the tendency to divorce was investigated, it was found that life satisfaction and marital satisfaction affected the tendency to divorce.

Conclusion: The research revealed that life satisfaction and marital satisfaction negatively and significantly predicted the tendency to divorce. Accordingly, as life satisfaction and marital satisfaction increase, the tendency to divorce of married couples decreases. When life satisfaction and marital satisfaction were evaluated together, it was determined that both satisfactions were important determinants in reducing the tendency to divorce.

Originality: It is thought that life satisfaction and marital satisfaction will affect the tendency to divorce. The current study aims to examine this effect between the variables. Therefore, it is assumed that the study is original. Since no study was found in the accessible literature that addressed the variables of divorce tendency, life satisfaction and marital satisfaction together, it is believed that the current study may be novel in terms of the literature and will contribute to it.

Key Words: Divorce, divorce tendency, life satisfaction, marriage satisfaction.

Giriş

Duygusal bağlar yolu ile birbirine bağlanan aileyi tanımlamak için farklı açıklamalar mevcuttur. Evlilik de bunlardan biridir. Evlilik, çağlar öncesinden beri sürekli değişip gelişen bir olgudur. Evlilik olgusuyla bireyler biyolojik, psikolojik ve sosyal alanlarda istek ve ihtiyaçlarını karşılamak için evlendikleri gibi neslinin devamını sağlamak ve toplumsal gelişim için de evlenirler. Evlilik ile beraber, bireylerin istek ve ihtiyaçlarının giderilmesi, kendini güvende hissetmeleri ve pozitif duygularla mutlu bir yaşam hayal etmeleri onların evliliğe doğru adım atmasına teşvik etmektedir (Ercantan ve Şen, 2023, s.171).

Evliliği bir başlangıç olarak kabul etmek gerekirse boşanma da bir son olarak ifade edilebilir. Sadece bu yönüyle bile boşanma olgusu, araştırmacılar için ilgi çekici bir konu olmaya devam etmektedir. Aile birliğinin dağılması olarak da belirtilen boşanma; çiftlerin evliliklerine ilişkin düşüncelerinin evlilik yaşamları boyunca karşılaştıkları, farklı olay ve durumlardan dolayı olumsuz bir yapıya bürünerek evlilik birliğinin sonlandırılmasıdır. Evli çiftin birbirinden ayrılmak üzere aldıkları karar boşanma ile neticelenmektedir (Aktaş Akoğlu ve Küçükkaragöz, 2018, s. 154). Buna göre boşanma, evlilik sürecinde eşlerin birbirlerinin istek ve ihtiyaçlarını yeterince veya beklendiği gibi karşılamaması sonucunda birbirlerinden uzaklaşmasına bağlı olarak ruhsal, duygusal ve sosyal anlamda evlilik birliğinin sonlanmasıdır. Evlilikte eşlerin birbirlerinin beklentilerini karşılamaması, sorunların yokmuş gibi davranılması ya da inkârı halinde boşanma sürecinin başlamış olduğuna işaret etmektedir (Zara, 2013, s.18-19). Teknoloji alanındaki değişimler ve gelişmelerle birlikte, bireyselliğin giderek artması, dinin evlilik üzerindeki otoritesinin zayıflaması, artan şehirleşme, toplumdaki mevcut kuralların değişime uğraması geleneksel aile yapısındaki değişikliklere sebep olmaktadır. Diğer yandan ekonomik sıkıntılar da boşanma oranlarında artışa neden olmaktadır (Ul-Haq, Mushtaq, Visas, ve Hye, 2023, s.18). Haliyle tüm bunlar dünya genelinde boşanma oranlarının ve sayılarının hızla artarak yayılmasında önemli bir yere sahiptir (Erkan, 2017, s.9). Özellikle 2019 yılında tüm dünyada etkileri yaşanan pandeminin de boşanma hızında artışa yol açtığı belirtilmektedir (Pouradeli, Ahmadinia, ve Rezaeian, 2024, s.9; Şahinalp, 2024, s.1116). Bu bilgilerden hareketle evlilik öncesi çift eğitimi, aile danışmanlığı ve aile/boşanma arabuluculuğu gibi bazı aile politikaları yolu ile bu oran kontrol altına alınmaya çalışılmaktadır. Literatürde evlilik öncesi danışmanlığın boşanma oranlarını azaltmada etkili olduğunu ortaya koyan bazı çalışmalar mevcuttur (Kofoworola ve Rofiu, 2024; Mwanankopa, 2022; Saleh, Shazizadeh ve Amin, 2021). Ancak küçük bir ada devleti olan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde (KKTC) boşanma oranları artmaya devam etmektedir. Hatta KKTC, nüfusu az olmasına rağmen yıl bazında bakıldığında boşanma oranı en fazla olan ikinci ülke konumundadır (Ercantan ve Şen, 2023, s.171). KKTC'de 1977 ve 2021 yıllarındaki evlenme sayıları incelendiğinde her iki yılda da sayının yaklaşık 1200 civarında olduğu görülmektedir. Ancak boşanma verilerine bakıldığında, 1977 yılında 180 olan boşanma sayısının 2021 yılında yaklaşık 5 kat artarak 895'e ulaştığı dikkat çekmektedir. Bir yıl sonra yani 2022 yılında ise evlenenlerin sayısı 1247 olurken boşananların sayısı 945 olmuştur (KKTC İstatistik Kurumu, 2023). KKTC İstatistik Kurumu Nüfus ve Demografi Bültenine göre 2014-2023 yılları arasında evlenme sayısı düşerken boşanma sayısı artmaya devam etmiştir (KKTC İstatistik Kurumu, 2025). Evlilik süresince meydana gelen sorunların çözilememesi ve üst üste yığılmasına bağlı olarak evlilik birliği zarar görmekte ve boşanma veya düşüncesi ortaya çıkmaktadır (Yaşa ve Yıldırım, 2019, s.270). İstatistiklerin yanı sıra literatürdeki araştırmalar boşanma oranlarının gittikçe artma eğiliminde olduğuna işaret

etmektedir (Kanani ve Mollazadeh Gelehpordesari, 2025; Pouradeli, Ahmadinia, ve Rezaeian, 2024; Taşdemir, 2022; Salman ve Uzunboyu, 2011; Şahinalp, 2024; Yárnoz-Yaben, 2010).

Söz konusu ayrılık sadece evli çiftleri değil başta çocuklar olmak üzere aileyle bağlantılı olan herkesi hatta tüm toplumu etkilemektedir (Yıldırım, 2004, s.60). Booth ve arkadaşlarına (1983) göre boşanma sürecini anlamak üzere kullanılan boşanma eğilimi (evlilik istikrarsızlığı) kavramı her zaman olmasa da çoğu zaman evliliğin dağılması, boşanma, evliliğin kalitesinde sorun olması gibi kavramların yerine kullanılır. Bu kavram evli çiftin ilişkilerine ilişkin düşünce ve duyguları ile boşanmaya yönelik eylemleri de dâhil olmak üzere, eşlerin ilişkiyi sonlandırma eğilimini ifade eder. Evliliklerinde mutsuz olan çiftlerin bu durumu görmezden gelerek, gerek kendilerini gerekse de çevrelerindeki kişileri yanıltmaya çalışmaları sorunu çözmenin tersine daha fazla evli çiftin ve yakın çevrelerindeki kişilerin hayatlarında yıkıma ve tahribata sebep olduğu varsayılmaktadır (Keçeli, 2020, s.9).

Dünya üzerinde her sene milyonlarca evlilik gerçekleşmektedir. Bu evliliklerin devam edip etmeyeceğine dair en belirleyici unsurlardan biri kişinin evlilikten aldığı doyumdur (Can Mamak, 2024, s.1). Olumlu duygularla gerçekleştirilen evliliklerin boşanma ile sonuçlanmasının pek çok sebebi olabilmektedir ancak bu çerçevede yapılan çalışmalarda farklı boyutlarıyla en çok incelenen faktörlerden biri de evlilik doyumdur (Eysenck, 1980; Fan ve Lui, 2004; Delongis ve Ziwecker, 2017; Borhani vd., 2021; Yiğit, 2024). Boşanma nedenlerine bakıldığında yapılan bir araştırmada en önemli boşanma nedeninin evlilik doyumunun düşük olması olduğu görülmüştür (Amato ve Previti, 2003). Evlilik doyumu, evlilik başarısını ölçmek için temel bir göstergedir (Hou, Jia ve Fang, 2024, s.895). Evlilik doyumu, eşlerin evlilik süreçlerinde memnun kalmaları olarak tanımlandığı gibi aynı zamanda eşlerin ihtiyaçlarının giderilmesine ilişkin bir değerlendirmedir (Heyman vd., 1994, s.432; Tezer, 1996, s.1). Bir başka tanımda ise evlilik doyumu, bireyin mevcut olan evlilik ilişkisinin, sosyal ve kültürel alanların getirdiği görev ve beklentilerin ne düzeyde karşılandığıyla da ilişkili olduğu belirtilmektedir. Evli bireyler, evlilikten önceki hayatlarını dikkate alarak evlilikten memnun olma durumlarıyla ilgili fikir yürütmektedirler (Rebello vd., 2014). Şahan ve Kılıçarslan (2024) etkili iletişim eksikliği, çatışmaların yapıcı bir şekilde çözülmemesi ve eşler arasındaki destek eksikliği bulunduğunu ortaya koymuşlardır. Bu tür sorunlar, evlilik doyumunu olumsuz etkileyerek boşanma olasılığını artırabilir. Çünkü evlilik doyumu, çiftlerin yaşadıkları sorunları birlikte çözebilme yeteneği ile de ilgilidir (Çakal ve Güven, 2024). Bu bağlamda evliliğin devam etmesindeki önemli faktörlerden birinin evlilik doyumu olduğu söylenebilir. Aras'a (2020) göre evlilik yaşamındaki doyumun artması ve azalması ile çiftlerdeki mutluluk da bununla bağlantılı olarak ya artmakta ya da azalmaktadır. İnsan temelde acıdan kaçmak ve mutlu olmak istegindedir. Mutlu ve huzurlu bir yaşam kişinin yaşamdan alacağı doyumu etkileyebilecek kadar önemlidir.

Yaşam doyumu, hem evlilik yaşamı hem de evlilik uyumu üzerinde etkileri olan pozitif psikolojinin en önemli kavramlarından biridir. Literatüre bakıldığında özellikle Pozitif psikolojinin ana kabullerinde yaşam doyumu, öznel iyi oluş, iyimserlik, iyilik hali ve umut birbiriyle ilişkili olan ve birbirini kapsayan pek çok kavrama rastlanılmaktadır. Pozitif psikolojide temel amaç olumsuz olana odaklanma, iyileşme, sağaltım, gibi olumsuz durumları gidermek yerine bireyin ruh sağlığını koruyarak daha iyi düzeye çıkaracak öznel iyi oluş, iyimserlik ve umut gibi olumlu faktörlere odaklanılmasını sağlamaktır (Seligman, 2007; Linley vd., 2006, s.7). Volkova'ya (2017) göre yaşam doyumu, bireyin maddi anlamda refah içinde olması ve yaşadığı hayatın kalite düzeyi sonucunda yaşadığı memnuniyet olarak belirtilirken başka bir tanımda ise insanların hayatları boyunca aradıkları bir his ve tatmin olma duygusu yaşam doyumu olarak tanımlanmaktadır. İnsanların yaşamdan doyum almaları kendilerini yaşamda daha önemli ve iyi hissetmelerini sağlar (Kula ve Çakar, 2015, s.194). Her insanın öncelikleri, beklentileri ve ihtiyaçları farklı olduğu için yaşam doyumu da her an değişme eğilimi gösteren dinamik bir kavramdır. Yaşam doyumu bireyin duygu ve duygularından elde edilir. Yani direkt deneyimle ilişkili olması gerekmez (Zhungalbekov ve Efilti, 2023, s.3). Yaşam doyumuyla ilgili tüm tanımlar özetlenecek olursa, bu kavramın çoğunlukla bireyin yaşamından aldığı doyum içerdiği ve insanların hayatları boyunca bu doyumu aradığı görülür. Tanımlarda yer aldığı gibi yaşam doyumu kişinin hayatını bir bütün olarak ele alarak (Yılmaz vd., 2010, s.73) edindiği kazanımlar neticesinde yaşadığı haz olarak değerlendirildiğinde evlilik yaşamının da kişinin yaşam doyumu ile oldukça ilişkili olduğu söylenebilir. Evlilik, evli çiftlerin yaşamlarında önemli bir yer tutar. Alanyazında evlilik kalitesinin yaşam doyumuyla ve yaşam doyumu düzeyiyle ilişkili olduğunu belirten çeşitli çalışmalar mevcuttur (Hünler ve Gençöz, 2003, s.100). Yaşam doyumunu ve düzeyini etkileyen birçok faktörden bahsetmek mümkündür. Bu faktörlerden birisi de evlilik uyumudur. Yaşam doyumu ile evlilik doyumu arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğunu gösteren birçok araştırma mevcuttur (Yıldız ve Baytemir, 2016; Eroğlu, 2017; Çağ ve Yıldırım, 2017; Erdinç, 2018; Güngör, 2019; Güler, 2021; Yiğit, 2024).

Nasıl ki evlilik doğal bir olguysa bununla ilişkili olan boşanma da doğal bir olgu olarak kabul edilmektedir. Alanyazına bakıldığında boşanma eğilimi konusundan ziyade daha çok boşanma sebepleriyle ilgili araştırmaların ön plana çıktığı görülmektedir. Boşanma eğilimiyle ilgili araştırma neredeyse yok denilecek kadar çok azdır. Bundan dolayı da alanyazına önemli bir katkı sağlayacağı düşüncesiyle böyle bir araştırmaya gerek duyulmuştur. Boşanma eğiliminde rol oynayan etkenlerin anlaşılmasının, boşanma yolundaki çiftlere yardım etmeyi kolaylaştıracağı düşünülmektedir. Bu bağlamda boşanma eğiliminin yordayıcıları olarak yaşam doyumu ve evlilik doyumunun incelenmesinin önemli ve kayda değer olduğu düşünülmekte ve alanyazına önemli bir katkı sunarak bundan sonra yapılacak bu tür ya da benzer araştırmalara ışık tutacağı varsayılmaktadır. Alanyazında yaşam doyumu ve evlilik doyumu ile ilgili birçok araştırmanın

mevcut olduğu görülmektedir. Evlilik doyumu ile ilgili literatürde psikolojik iyi oluş (Keçeli, 2020; Koyunsever, 2022; Köseoğlu, 2021), bilinçli farkındalık (Emrahoğlu, 2021; Koyunsever, 2022; Güler ve Usluca, 2021), iletişim becerileri (Çalık, 2022), iş doyumu (Demir, 2022), algılanan eş desteği (Savun, 2022; Yuca ve Beydağ, 2021) konularında araştırmalara rastlanmıştır. Yaşam doyumu ile ilgili olarak evlilik uyumu (Bal, Faraji, ve Erdinç, 2018; Zhumgalbekov ve Efilti, 2023), kişilerarası bilinçli farkındalık (Kaya, 2023), psikolojik iyi oluş (Şirin, 2024) konularının güncel olarak ele alındığı grlmştir. Az sayıda olsa da duygusal boşanma eğilimi (Khosravi, Moradi, Ahmadiyan ve Yousef, 2021; Jalili, Yarahmadi ve Zandi 2023) ve boşanma eğilimi ile ilgili (Kanani ve Mollazadeh Gelehporde, 2025; Muhammad, Kolawole ve Momoh 2022; Li vd., 2023; Pflieger vd., 2022; Pouzad, Najarpourian, Javdan, Samavi ve Sarafraz, 2022) araştırmaya ulaşılabilmıştir. Daha çok boşanma ve nedenleri üzerinde araştırmalar yapıldığı ancak boşanma eğilimine de doğrudan olmasa da değinildiği (Duran, 2022; Kunt, 2019) görülmektedir. Boşanma ve sürecini daha derinlemesine anlamak amacıyla böyle bir araştırma yapmaya gerek duyulmuştur.

Bu araştırmada boşanma eğiliminin yordayıcıları olarak yaşam doyumu ve evlilik doyumunun boşanma eğilimine olan etkisini incelemek temel amaçtır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlara yer verilmiş ve yanıt aranmıştır:

1. Yaşam doyumu boşanma eğilimini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?
2. Evlilik doyumu boşanma eğilimini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?
3. Yaşam doyumu ve evlilik doyumu boşanma eğilimini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?

Yöntem

Çalışmada değişkenler arasındaki ilişkinin varlığı, yn ve gücünü ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu nedenle araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden biri olan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığı ya da derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 2006, s.81). Bu yolla yordayıcı değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki etkisini ortaya koymak mümkündür. Ayrıca Creswell (2014), ilişkisel tarama modellerinde regresyon analizinin yaygın şekilde kullanıldığını ve bunun güçlü ve geçerli bir analiz yöntemi olduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda kullanılan yöntem ve analiz araştırmanın temel amacı ile örtüştüğü düşünülmektedir.

Evren ve rneklem

Araştırmanın evrenini 2023 yılında KKTC’de ikamet eden en az bir yıldır evli olan bireyler oluştırmaktadır. Araştırmanın örnekleminin 272’si (%54) kadın 232’si (%46) de erkektir. Araştırmada toplam 504 evli birey yer almıştır. Katılımcıların 43’ (%8,5) 1-3 yıl, 57’si (%11,3) 4-6 yıl, 49’u (%9,7) 7-9 yıl, 68’i (%13,5) 10-12 yıl, 46’sı (%9,1) 13-15 yıl ve yaklaşık olarak yarısı yani 241’i de (%47,8) 16 yıl ve üzeri evlilik süresine sahip olduğunu ifade etmiştir. Katılımcıların 285’i (%56,5) kendisi tanışıp flört ederek, 108’i (%21,4) görücü usulüyle, 90’ı (%17,9) arkadaş tanıştırması yoluyla, 10’u (%2) sosyal medya aracılığıyla ve 11 kişi de (%2,2) belirtilenlerin dışında diğer bir evlilik şekliyle evlendiğini belirtmiştir.

Veri Toplama Araçları ve Süreci

Araştırma kapsamında kullanılan veri toplama araçları aşağıda kısaca tanıtılmıştır

Kişisel Bilgi Formu; çalışılan grubu daha iyi tanıyabilmek adına cinsiyet, evlilik süresi ve evlilik biçimi gibi sosyo-demografik özellikleri içermektedir.

Yaşam Doyumu leği; Diener ve arkadaşları (1985) tarafından geliştirilen bu ölçek beş maddeden oluşmaktadır. 7’li Likert Tipi bir derecelendirme leği olan bu ölçeğe verilen yanıtlar “Kesinlikle katılmıyorum” (1) ile Tamamen katılıyorum” (7) arasında değişmektedir. Ölçekten alınabilecek puanlar 5 ile 35 puan aralığında değişmektedir. Alınan puanlar yükseldikçe yaşam doyumu ykselmekteyken alınan puanların düşüşü de yaşam doyumunun düşmekte olduğunu göstermektedir. Bu lek için gvenirlikli çalışması olarak Cronbach Alpha değeri hesaplanmış ve bu değer 0.87 olarak bulunmuştur. Ölçeğin Trkeeye evirisi ve uyarlaması Yetim (1993) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin Türkiye’deki gvenirlikli çalışması sonucunda Cronbach Alpha 0.86, test-tekrar test güvenirliği ise $r = 0.73$ olarak bulunmuştur (Yetim, 1993).

Evlilik Yaşam leği; Evlilik Yaşam leği, Tezer (1996) tarafından evlilik yaşamındaki doyum düzeyini belirlemek için geliştirilmiştir. 5’li Likert Tipi bir derecelendirme leği olan bu ölçeğe verilen yanıtlar “Kesinlikle katılmıyorum (1)” ile “Kesinlikle katılıyorum (5)” arasında değişmektedir. Bu ölçekte on soru yer almakta olup 2, 4 ve 5’inci sorular tersten puanlanırken diğer sorular ise doğrudan puanlanmaktadır. Bu ölçeğe verilen yanıtlar neticesinde alınabilecek en yüksek puan 50, en düşük ise puan 10’dur. Ölçekten alınan puanlar yükseldikçe evlilik doyumunu yükselirken alınan puanlar düştükçe de evlilik doyumunu düşme göstermektedir. Ölçeğin gvenirlikli çalışmalarında test-tekrar test güvenirliği .85, i tutarlılı katsayısı ise .91 olarak hesaplanmıştır ve gvenirlikli mükemmel olarak yorumlanmıştır (Tezer, 1996, s.4).

Evlilik İstikrarsızlığı Ölçeği; Evlilik İstikrarsızlığı (Boşanma Eğilimi) Ölçeği, Booth ve arkadaşları (1983) tarafından geliştirilmiştir. Bu ölçek ile evli bireylerin evlilik istikrarsızlık düzeyleri yani boşanma eğilimleri ölçülmektedir. Likert Tipi 5’li bir değerlendirme ölçeği olan evlilik istikrarsızlığı ölçeği beş sorudan oluşmaktadır. Ölçeğe verilen yanıtlar “Hiç (1)” ile “Çok sık (5)” arasında değişmektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 5 en yüksek puan ise 25 puan alınabilmektedir. Ölçekten alınan puanlar yükseldikçe boşanma eğiliminin artma eğiliminde olduğu gözlenmektedir. Türkçe’ye uyarlaması Kurşuncu ile Baştemur (2022) tarafından yapılan bu ölçeğin Türk kültüründe uygulaması neticesinde yapılan güvenirlik analizi için Cronbach Alpha değeri kullanılmış ve bu değer .92 olarak hesaplanmıştır. Böylece ölçeğin güvenirliliği son derece iyi olarak değerlendirilmiştir (Kurşuncu ve Baştemur, 2022, s.352).

Veriler Haziran-Eylül 2023 döneminde 4 aylık sürede Google Forms ve ölçeklerin şahsen yüz yüze doldurtulması yoluyla araştırmaya kendi rızaları ile katılan gönüllü evli bireylerden toplanmıştır.

Verilerin analizi

Toplanan veriler gerekli işlemlerin ardından, araştırmanın amaç ve alt amaçları doğrultusunda SPSS 25 programında bulunan testler yoluyla çözümlenmiştir. Veriler analiz edilirken bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkeni ne derecede yordadığının belirlenmesi için regresyon analizi kullanılmıştır. Araştırma verileri analiz edilirken anlamlılık seviyesi 0.05 olarak kabul edilmiştir.

Etik Kurul İzin Bilgileri

Bu çalışma bir yüksek lisans tezinden üretilmiştir. Lefke Avrupa Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunda 16.05.2023 tarihinde yapılan değerlendirme neticesinde BAYEK025.03 karar sayısıyla araştırmanın gerçekleştirilmesine yönelik olarak etik sakınca oluşturacak bir durumun söz konusu olmadığına ilişkin karar alınmıştır.

Bulgular

Bu araştırma, yaşam doyumu ve evlilik doyumunun, boşanma eğilimine etkisini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 1: Yaşam Doyumunun Boşanma Eğilimini Yordamaya Yönelik Regresyon Analizi Sonuçları

	B	Std. Hata	Beta β	t	p
(Sabit)	13.941	.634		22.004	.000
Yaşam doyumu	-.260	.027	-.391	-9.528	.000

Bağımlı Değişken: Boşanma eğilimi
R:0,391 R²:0,153 F:90,778 p:0,001

Tablo 1’de yer alan regresyon analizi bulgularına göre yaşam doyumu katsayısı ve anlamlılık değeri incelendiğinde, yaşam doyumunun boşanma eğilimini negatif yönde ve anlamlı şekilde (R:0,391, R²:0,153, F=90.778, p<.001) yordadığı ifade edilebilir. Regresyon modeli yaşam doyumunun boşanma eğilimindeki toplam varyansın %15.3’ünü açıkladığını göstermektedir. Diğer bir deyişle, evli çiftlerin yaşam doyumu arttıkça, boşanma eğilimi azalmaktadır. Bu sonuca göre yaşam doyumunun boşanma eğilimini açıklamada anlamlı bir yordayıcı olduğu ifade edilebilir.

Tablo 2: Evlilik Doyumunun Boşanma Eğilimini Yordamaya Yönelik Regresyon Analizi Sonuçları

	B	Std. Hata	Beta β	t	p
(Sabit)	16.108	.735		21.924	.000
Evlilik doyumu	-.239	.021	-.446	-11.150	.000

Bağımlı Değişken: Boşanma eğilimi
R:0,446 R²:0,198 F:124,32 p:0,001

Tablo 2'ye bakıldığında, evlilik doyumunun boşanma eğilimini negatif yönde ve anlamlı şekilde yordadığını göstermektedir ($B = -.239$, $p < .001$). Regresyon modeli, evlilik doyumunun boşanma eğilimindeki toplam varyansın %19.8'ini açıkladığını göstermektedir ($R: .446$, $R^2:0.198$, $F:124.32$, $p<.001$). Buna göre evlilik doyumu ile boşanma eğilimi arasında orta düzeyde ilişki saptanmıştır. Evlilik doyumunun boşanma eğilimini açıklamada anlamlı bir yordayıcı olduğu ifade edilebilir. Bulgular, çiftlerin evlilik doyumu arttıkça boşanma eğiliminin de azalmakta olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bulgu, evlilik doyumunun evliliklerin sürdürülmesinde önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

Tablo 3: Yaşam Doyumu ve Evlilik Doyumunun Boşanma Eğilimini Yordamaya Yönelik Regresyon Analizi Sonuçları

	B	Std. Hata	Beta β	t	p
(Sabit)	19.116	.804		23.786	.000
Evlilik doyumu	-.198	.021	-.369	-9.388	.000
Yaşam doyumu	-.196	.026	-.295	-7.522	.000
Bağımlı değişken: Boşanma eğilimi					
R:0.529	R ² :0.280	F:97.33	p:0.000	Durbin-Watson:1.882	

Tablo 3'te sunulan regresyon analizi incelendiğinde görülmektedir ki hem yaşam doyumu hem de evlilik doyumu boşanma eğilimini birlikte yordamaktadır. Modelin açıklama gücü ($R^2 = 0.280$), her iki değişkenin birlikte boşanma eğilimindeki toplam varyansın %28'ini açıkladığını göstermektedir, bu da söz konusu değişkenlerin boşanma eğilimindeki önemli belirleyiciler olduğunu göstermektedir. Evlilik doyumunun boşanma eğilimi üzerindeki etkisinin ($\beta = -.369$) yaşam doyumunun etkisinden ($\beta = -.295$) daha büyük olduğu saptanmıştır. Bu bulgu evlilik doyumunun boşanma eğilimi üzerinde daha baskın bir belirleyici olduğunu işaret etmektedir. Kısacası, hem yaşam doyumu hem de evlilik doyumu, boşanma eğilimini anlamlı şekilde yordamakta ve her iki doyum arttıkça boşanma eğilimi azalmaktadır. Bu bulgular, yaşam doyumu ve evlilik doyumunun evliliklerin sürdürülmesinde ve boşanma eğiliminin azalmasında rol oynadığını ortaya koymaktadır.

Tartışma

Araştırmanın bulgularına göre, yaşam doyumu ve evlilik doyumunun boşanma eğilimi üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu saptanmıştır. Özellikle, evlilik doyumunun boşanma eğilimi üzerindeki açıklayıcı gücünün etkisinin yaşam doyumundan daha yüksek olduğu dikkat çekmektedir. Bu sonuç, evlilik doyumunun evliliklerin sürdürülmesinde kritik bir rol oynadığını vurgulayan mevcut literatür bulgularıyla tutarlılık göstermektedir.

Yaşam doyumu ile ilgili tanımlar incelendiğinde, bireylerin genel yaşamı ile ilgili doyumu yani yaşam kalitelerine ilişkin öz değerdendirmelerini içerdığı anlaşılmaktadır. Buna göre Myers ve Diener (1995)'in de belirttiği gibi, yüksek yaşam doyumuna sahip bireyler yaşama ilişkin genel doyumunu arttırmakla birlikte onların olumsuz yaşam olaylarına karşı daha dirençli olmalarına, ilişkilerde daha uyumlu ve problemler karşısında daha çözüm üretebilir olmalarına etki etmektedir (Kabasakal ve Uz Baş, 2013, s.28; Üzerek ve Şarlak, 2022, s.1070). Söz konusu bu durumlar evlilik yaşantısında, evliliğin istikrarı için önemli etkenlerdir. Beyazgül (2022, s.57) tarafından yapılan çalışmada, yaşam doyumunun evlilik hoşnutsuzluğunun önemli bir yordayıcısı olduğuna işaret edilirken, Yiğit (2024) ise yaşam doyumu ile boşanma eğilimi arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu saptamıştır. Ayrıca literatürde yaşam doyumu ile evlilik doyumu arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğuna işaret edilmektedir (Yıldız ve Baytemir, 2016; Eroğlu, 2017; Çağ ve Yıldırım, 2017; Erdinç, 2018; Güngör, 2019; Güler, 2021; Yiğit, 2024). Dolayısıyla yaşam doyumu, yaşam kalitesi ve genel mutluluk düzeyi ile ilişkili olarak kişilerin diğerleri ile kuracakları ve sürdürecekleri ilişkileri etkileme kapasitesine sahip olduğu görülmektedir. Bu görüş ve bilgilerden hareketle yüksek yaşam doyumunun, bireylerin ilişkilerini sürdürme kapasitesine olumlu yönde etki yapabileceği söylenebilir.

Benzer şekilde, evlilik doyumu, evlilik sürecindeki önemli etkenlerden biri olarak kabul edilmektedir. Evlilik doyumu yüksek olan çiftlerin boşanma eğilimlerinin daha düşük olduğunu ortaya koyan araştırmalar mevcuttur. Kavak (2018) yüksek evlilik doyum düzeyine sahip evli bireylerin sağlıklı aile işlevlerine sahip olduğu ve olumlu çatışma stilleri kullandığını saptamıştır. Gülyüksel Akdağ ve Cihangir Çankaya (2015) tarafından gerçekleştirilen araştırmada ise evlilik doyumu değişkeninin psikolojik iyi oluşu anlamlı bir biçimde yordadığı belirtilmiştir. Amato ve Previti, (2003) ve Hou, Jia ve Fang, (2024) yaptıkları araştırmalarda evlilik doyumu ile boşanma oranları arasında ilişki saptamıştır. Yiğit (2024) de evlilik doyumuyla boşanma eğilimi arasındaki ilişkiyi incelemiş ve araştırma bulgularına göre evlilik doyumu ile boşanma eğilimi arasında negatif yönde orta düzeyde bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Tüm bunlar yüksek evlilik doyumunun çiftlerin boşanma eğilimini ve dolayısıyla olasılığını azalttığını düşündürmektedir.

Bununla birlikte literatüre evlilik istikrarsızlığı ile ilgili yapılmış araştırma sayısının az olmasına rağmen evlilik doyumu ve yaşam doyumu ilişkisinin değişik şekillerde ortaya konulduğu görülmektedir. Kanani ve Mollazadeh Gelehpordesari, (2025) kadınlar arasında artan boşanma oranlarını değişen geleneksel değerlere ve kadın haklarının ve statüsünün yeniden gözden geçirilmesine bağlamaktadır. Bu da kadınların yaşam doyumlarının da bundan etkilenmiş olabileceğini düşündürmektedir. Benzer şekilde Jalili, Yarahmadi ve Zandi (2023)'nin ortaya koymuş oldukları araştırma sonuçları temel psikolojik ihtiyaçların karşılanmamasının hem yaşam hem de evlilik doyumunu düşürebileceğini ve bunun da boşanma eğilimini arttırabileceğini düşündürmektedir. Pouzad ve arkadaşları (2022) tarafından gerçekleştirilen bir başka araştırma ise öz şefkatin boşanma eğilimi üzerinde yordayıcı rolü olduğunu ortaya koymaktadır. Yıldız ve Baytemir (2016) yaptıkları çalışmada evlilik doyumunun yaşam doyumunu yordadığını belirtirken, Çağ ve Yıldırım (2018), Yıldız ve Çevik (2016), ile Erdinç, (2018) ise evlilik doyumu ile yaşam doyumu arasında anlamlı ilişki olduğunu saptamıştır. Anlı (2021) çift uyumu ile yaşam doyumu arasında pozitif anlamlı ilişki; Zhumbalgekov & Efilti (2023) ise evlilik uyumuyla yaşam doyumu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucuna varmışlardır. Literatürde yaşam doyumundan alınan puan arttıkça evlilik uyumu; evlilik uyumundan alınan puan arttıkça da yaşam doyumunun artış gösterdiğini ortaya koyan çalışmalar olduğu gibi evlilik doyumunun yaşam doyumu ve iyimserlik tarafından anlamlı bir biçimde yordandığını (Çağ ve Yıldırım, 2018, s.217) ortaya koyan araştırmalar da mevcuttur. Bu çalışmalar, mevcut araştırmanın bulgularını desteklemekte ve yaşam doyumu ile evlilik doyumunun evliliklerin sürdürülmesinde bir başka ifade ile evlilik istikrarında önemli rol oynadığını göstermektedir. Literatürdeki bu bulgular, yaşam doyumu ve evlilik doyumunun birbirini karşılıklı olarak etkileyen ve belki de destekleyen kendilerine has dinamikleri olduğunu düşündürmektedir. Özetle eldeki araştırma verileri literatür ile tutarlılık göstermektedir. Buna göre yaşam doyumu ve evlilik doyumunun evliliklerin sürmesinde ve boşanma eğiliminin azalmasında rol oynayan bir faktör olduğu düşünülmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmanın temel amacı, yaşam doyumu ve evlilik doyumunun boşanma eğilimine olan etkisini incelemektir. Yapılan analizler özellikle evlilik doyumunun daha güçlü bir yordayıcı olduğunu ortaya koymuştur. Bu sonuçlara göre yaşam doyumu ve evlilik doyumu arttıkça evli çiftlerin boşanma eğilimi azalmaktadır. Ancak evlilik doyumunun boşanma eğilimi üzerindeki etkisinin yaşam doyumunun etkisinden daha büyük olması evlilik doyumunun boşanma eğilimi üzerindeki etkisinin daha belirgin olduğunu göstermektedir. Yaşam doyumu ve evlilik doyumu birlikte değerlendirildiğinde ise her ikisinin de boşanma eğilimini azaltmada önemli belirleyiciler olduğu görülmüştür.

Araştırma bulguları alanyazın çerçevesinde değerlendirildiğinde araştırmacılara ve uygulayıcılara yönelik bazı önerilerde bulunulabilir. Özellikle farklı kültürel ve sosyo-ekonomik gruplarla ve daha geniş örneklem grubuyla çalışarak evrensel ve kültürel farklılıklara ilişkin daha derinlemesine bilgiye ulaşılabilir. Ayrıca yapılacak benzer çalışmalarda, bu çalışmada bir sınırlılık olarak görülen durumu ortadan kaldırmak amacıyla çalışmaya eşlerin çift olarak katılması koşulu getirilebilir. Bu da çiftler arası dinamiklerin daha derin incelenmesine olanak sağlayabilir. Boşanma eğilimi üzerinde etkili olabilecek ekonomik durum, kültürel faktörler ve kişisel faktörler de araştırma kapsamına dahil edilerek daha kapsamlı analizler yapılabilir. Ayrıca yapılacak boylamsal araştırmalarla yaşam ve evlilik doyumunun zaman içindeki etkileri ve bunların boşanma sürecine yansımalarına ilişkin daha kapsamlı sonuçlar elde edilebilir.

Uygulamaya yönelik öneriler de şu şekilde özetlenebilir; evlilik öncesi ve evlilik sürecindeki çiftlere kolaylıkla ulaşabilecekleri çift ve evlilik terapisi hizmetlerinin, yerel yönetimler veya sivil toplum kuruluşları tarafından sunulmasının, boşanma eğilimini azaltabileceği düşünülmektedir. Bunlara ek olarak destek grupları oluşturularak stres yönetimi, öfke yönetimi, kaliteli zaman geçirme, boş zamanı iyi değerlendirme gibi kişisel gelişim konularında psiko-eğitim desteği sunulabilir. Ayrıca aile içi iletişim, bilinçli anne baba olma, doğru ve uygun eş seçme gibi konularda gerek evlilik öncesi evlenecek çiftler için gerekse de evlenmiş çiftler için destek faaliyetleri düzenlenebilir. Boşanma eğilimini azaltma, yaşam ve evlilik doyumunu arttırmaya yönelik önleyici çalışmalar konuyla ilgili çalışan psikolojik danışmanlar, çift ve aile terapistleri tarafından organize edilerek faaliyete geçirilebilir.

Bu konuda yapılacak yeni ve kapsamlı araştırmaların desteklenmesi yolu ile daha derinlemesine bilgi sahibi olarak önleme çalışmalarının sayı ve çeşidinin arttırılması sağlanabilir. Tüm bunlar için hem devlet hem de sivil toplum örgütleri harekete geçirilebilir. Buna ek olarak aileyi güçlendirme ve yaşam doyumunu arttırmaya yönelik destek programları oluşturma ve çift ve evlilik terapilerinin görünürlüğünü ve ulaşılabilirliğini arttırmak bu konuda fayda sağlayacaktır. Araştırmanın sonucuna bakıldığında boşanma eğiliminin yaşam doyumu ve evlilik doyumu tarafından yordandığı görülmektedir. Bundan ötürü boşanma konusunda çalışan meslek elemanlarının yaşam doyumu ve evlilik doyumu değişkenlerini önemsemesi ve göz önünde bulundurması önemlidir.

Kaynakça

Amato, P. R. & Previti, D. (2003). People's reasons for divorcing: gender, social class, the life course, and adjustment. *Journal of Family Issues*, 24, 602-626. <https://doi.org/10.1177/0192513X03024005002>

- Aktaş Akoğlu, Ö. & Küçükkaragöz, H. (2018). Boşanma nedenleri ve boşanma sonrasında karşılaşılan güçlüklerle ilişkin bir araştırma: İzmir ili örneği. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 29(1), 153-172.
- Anlı, M. (2021). *Evli bireylerde evlilik uyumu, yaşam doyumu ve kaygı düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Kent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Aras, E. N. (2020). *Kadınlarda evlilik doyumunun cinsel yaşam kalitesi ve bilişsel çarpıtmalar bağlamında incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Bal, F., Farajı, H. & Erđinç, İ. (2018). Evlilik uyumu, cinsel yaşam doyumu ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 30, 185-197. doi:10.16990/SOBIDER.4564
- Beyazgül, G. (2022). *Evlilik hoşnutsuzluğunda; yaşam doyumu ve cinsel öz bilinç rolünün incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Booth, A., Johnson, D. & Edwards, J. N. (1983). Measuring marital instability. *Journal of Marriage and the Family*, 45(2), 387-394. https://doi.org/10.2307/351516
- Borhani Kakhki, M., Narimani, M. & Mousazadeh, T. (2021). The effectiveness of cognitive behavioral couple therapy on the quality of life and marital satisfaction of uncompromised divorce applicants. *Women and Family Studies*, 13(50).
- Can Mamak, H. (2024). *Yükleme biçimleri ile evlilik doyumu arasındaki ilişkide duygu düzenlemenin aracı rolü*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çankırı.
- Creswell, J.W. (2014). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. Sage Publications.
- Çağ, P. & Yıldırım, İ. (2018). Evlilik doyumunda öznel iyi olma: Yaşam doyumu ve iyimserliğin rolü. *Turkish Studies*, 13(4), 203-224.
- Çakal, H. & Güven, N. (2024). Evlilik doyumunda önemli bir kavram: ilişkisel yılmazlık. *GAB Akademi*, 4(1), 80-93. Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/tr/pub/gabakademi/issue/85832/1485639
- Çalık, A. K. (2022). *Evlilik doyumunun değerler, iletişim becerileri ve sosyo-demografik değişkenler bağlamında incelenmesi*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İbn Haldun Üniversitesi, İstanbul.
- Delongis, A. & Zwickler, A. (2017). Marital satisfaction and divorce in couples in stepfamilies. *Current opinion in psychology*, 13, 158-161.
- Diener, E. (2000). Subjective well-being: The science of happiness and a proposal for a national index. *American psychologist*, 55(1), 34.
- Demir, E. (2022). *Evli ve çalışan bireylerin evlilik doyumu ile iş performansı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans Ttezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir
- Duran, R. (2022). Türkiye aile yapısının geleceğine yönelik çıkarımların değerlendirilmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 147-164. Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/tr/pub/okad/issue/70010/1104735#article_cite
- Emrahoğlu, E. F. (2021). *Bilinçli farkındalık, evlilikte bilinçli farkındalık, empati ve evlilikte problem çözmenin evlilik doyumu ile ilişkisinin incelenmesi*, (Tıpta uzmanlık tezi). Sağlık Bilimleri Üniversitesi Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ankara.
- Ercantan, G. G. & Şen, B. (2023). KKTC’de yaşayan evli bireylerin eş tükenmişliği ve evlilik doyumu arasındaki ilişki. *Sosyal Politika ve Sosyal Hizmet Çalışmaları Dergisi*, 4(2), 170-192. https://doi.org/10.61861/spshcd.1365602
- Erđinç, İ. (2018). *Evli çiftlerde, evlilik uyumu, cinsel yaşam doyumu ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Erkan, E. (2017). *Türkiye’de boşanma olgusunun belirleyicileri: Panel veri analizi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Eroğlu, Ş. (2017). *Evliliklerini 20 yaş ve altı yapmış kadınlar ile evliliklerini 20 yaş üzerinde yapmış olan kadınların yaşam doyumları, evlilik uyumları ile cinsel doyumları açısından karşılaştırılması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Eysenck, H. J. (1980). Personality, marital satisfaction, and divorce. *Psychological Reports*, 47(3), 1235-1238.
- Fan, C. S. & Lui, H. K. (2004). Extramarital affairs, marital satisfaction, and divorce: Evidence from Hong Kong. *Contemporary Economic Policy*, 22(4), 442-452.
- Güler, K. (2021). Investigation of the Relationship between Separation Anxiety, Marital Adjustment and Life Satisfaction in Married Women, *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry ve Psychology*, 3(4), 272-278.
- Güler, K. & Usluca, M. (2021). Yetişkin bireylerde bilinçli farkındalık ile yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 372-383.https://doi.org/10.47525/ulasbid.868875.
- Gülyüksel Akdağ, F. & Cihangir-Çankaya, Z. (2015). Evli bireylerde psikolojik iyi oluşun yordanması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 646-662. doi:10.17860/efd.67613
- Güngör, Z. Y. (2019). *Evli bireylerde yaşam doyumunun yordayıcısı olarak evlilik doyumu ve bağlanma boyutları*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

- Heyman, R. E., Sayers, S. L. & Bellack, A. S. (1994). Global marital satisfaction versus marital adjustment: An empirical comparison of three measures. *Journal of Family Psychology*, 8(4), 432-446.
- Hou, J., Jia, K. & Fang, X. (2024). Trend analysis of marital satisfaction of mainland Chinese couples in the past 20 years. *Acta Psychologica Sinica*, 56(7), 895-910.
- Hünler, O. S. & Gençöz, T. (2003). Boyun eğici davranışlar ve evlilik doyumu ilişkisi: algılanan evlilik problemleri çözümünün rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 18(51), 99-108.
- Jalili, G., Yarahmadi, Y. & Zandi, F. (2023). Causal model of emotional divorce tendency based on satisfaction of basic needs, level of differentiation mediated by perceptions of spouse's self-sacrificing behaviors. *Quarterly Journal of Woman and Society*, 13(52), 133-148. doi:10.30495/jzv.2023.30798.3882.
- Kabasakal, Z. & Uz Baş, A. (2013). Öğretmen adaylarında yaşam doyumunun yordayıcısı olarak problem çözme becerileri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 27-35.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Kavak, A. (2018). *Evli bireylerde evlilik doyumu, aile işlevselliği ve çatışma çözme stilleri* (Yayımlanmamış uzmanlık tezi). Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Ankara.
- Kaya, S. (2023). *Evli bireylerin yaşam doyumu ve kişilerarası bilinçli farkındalık düzeyleri arasındaki ilişki*, (Yayımlanmamış yüksek Lisans Tezi), İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Keçeli, A. (2020). *Bireylerin psikolojik iyi oluş düzeyinin ve sosyal medya bağımlılığının evlilik doyumu açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- KKTC İstatistik Kurumu. (2023). Nüfus ve Demografi Bülteni (1997-2021). (Erişim Tarihi: 25 Mayıs 2023). <https://stat.gov.ct.tr/Portals/39/NufusDemo1.pdf>
- KKTC İstatistik Kurumu. (2025). Nüfus ve Demografi Bülteni (2014-2023). (Erişim Tarihi: 10 Mart 2025). https://stat.gov.ct.tr/Portals/39/Nufus_ve_Demografi_Bulteni_2023_1.pdf
- Kofoworola, A. B. & Rofiu, N. (2024). Exploring the effectiveness of premarital counselling in reducing divorce rates in Nigerian marriages. *Jus Corpus LJ*, 5, 515.
- Mollazadeh Gelehpordesari, Z. & Kanani, M. A. (2025). Modernism and tendency to divorce: a study on married women in Rasht city. *Sociology of Social Institutions*, 11(24), 237-269. doi: 10.22080/ssi.2024.27635.2217
- Koyunsever, V. S. (2022). *Evlilik doyumunun yordanmasında psikolojik iyi oluş, öz anlayış, bilinçli farkındalık ve eş tükenmişliğinin rolü*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Köseoğlu, E. (2021). *Evli bireylerin psikolojik iyi oluş düzeyleri ve psikolojik dayanıklılıklarının evlilik doyumu üzerindeki etkisinin incelenmesi*, (Yüksek lisans tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Kula, S. & Çakar, B. (2015). Maslow ihtiyaçlar hiyerarşisi bağlamında toplumda bireylerin güvenlik algısı ve yaşam doyumu arasındaki ilişki. *Bartın Üniversitesi İİBF Dergisi*, 6(12), 191-210.
- Kunt, G. (2019). *Kadınlarda eğitim, çalışma durumu, sosyal medya kullanımı, evlilik eğilimi, boşanma eğilimi arasındaki karşılıklı ilişkiler*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana
- Kurşuncu, M. A. & Baştemur, Ş. (2022). *The adaptation study of the Marital Instability Index (MII) into Turkish*. EJER 2022 Conference Proceedings.
- Linley, P.A., Joseph, S., Harrington, S. & Wood, A. M. (2006). Positive psychology: Past, present, and (possible) future. *The Journal of Positive Psychology*, 1(1), 3-16. doi:10.1080/17439760500372796
- Muhammad, H. A., Kolawole, S. O. & Momoh, G. O. (2022). Effect of cognitive behavioural therapy on reducing marital instability among secondary school teachers in Gombe Metropolis, Gombe State, Nigeria. *NIU Journal of Social Sciences*, 8(4), 79-85.
- Mwanankopa, M. (2022). *Exploring the role of marriage counselors in resolving marriage conflicts: a case study of Senama area in Mansa district in University of Zambia* (Doctoral dissertation). Erişim adresi: <https://dspace.unza.zm/items/b375f5fd-2388-48f5-8ab8-64e87860fcee>
- Pflieger, J. C., Richardson, S. M., Stander, V. A. & Allen, E. S. (2022). Risk and protective factors predictive of marital instability in U.S. military couples. *Journal of Family Psychology*, 36(5), 791-802. <https://doi.org/10.1037/fam0000949>
- Polatçı, S. & Keser, A. (2017). İş aile yayılımının bireyin iş ve yaşam tatmini üzerindeki etkilerine yönelik bir araştırma. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 72(2), 401-421. https://doi.org/10.1501/SBFder_0000002451
- Pouradeli, S., Ahmadiania, H. & Rezaeian, M. (2024). Impact of COVID-19 pandemic on marriage, divorce, birth, and death in Kerman province, the ninth most populous province of Iran. *Scientific Reports*, 14, 3980 (2024). <https://doi.org/10.1038/s41598-024-54679-5>

- Pouzad, A., Najarpourian, S., Javdan, M., Samavi, A. & Sarafraz, M. (2022). Investigating the mediating role of self-knowledge processes in the relationship between repression (self-deception and other-deception) and the divorce tendency in men and women seeking divorce. *Psychological Models and Methods*, 12(46), 147-162. doi: 10.30495/jpmm.2022.28956.3488
- Rebello, K., Silva Jr., M. D. & Brito, R. C. S. (2014). Fundamental factors in marital satisfaction: An assessment of Brazilian couples. *Psychology*, 5(7), 777-784.
- Saleh, Y.R., Shafizadeh, R. & Amin, F. (2021). The effect of emotion-focused therapy based on interpersonal forgiveness concepts on decreasing divorce tendency and increasing family cohesion in women who are affected by marital infidelity. *The Women and Families Cultural-Educational*, 16(56), 193-220.
- Salman, N. & Uzunboylu, H. (2011). *Eşlerin Boşanma Nedenleri ve Eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Seligman, M. E. P. (2007). *Gerçek Mutluluk* (S. Kunt, Çev.). Ankara: HYB Yayınları.
- Şahan, B. & Kılıçarslan, S. (2024). Boşanmış bireylerin boşanma nedenleri ve boşanma sürecinde yaşadığı güçlükler. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(3), 1439-1461. <https://doi.org/10.17679/inuefd.1494991>
- Şahinalp, M. S. (2024). Covid-19 pandemisi döneminde Türkiye’de yaşanan boşanmalar üzerine bir değerlendirme. *Firat University Journal of Social Sciences*, 34(3), 1115-1130. <https://doi.org/10.18069/firatsbed.1499734>
- Şirin, T. (2024). Sosyal yardım alan düşük gelirli ailelerde sosyal değerler ve psikolojik iyi oluşun evlilik yaşam doyumu üzerindeki yordayıcı etkisi. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 24(2), 815-840. <https://doi.org/10.33415/daad.1486599>
- Taşdemir, M. (2022). *Boşanma sürecindeki bireylerin empatik eğilim düzeyleri ve çatışma çözme stillerinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ordu.
- Tezer, E. (1996). Evlilik ilişkisinden sağlanan doyum: Evlilik Yaşamı Ölçeği. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(7), 1-7. <https://doi.org/10.17066/pdrd.19981>
- Ul-Haq, J., Mushtaq, S., Visas, H. & Hye, Q. M. A. (2023). Does economic stress matter for the rising divorce rate in China? A provincial perspective. *Nurture*, 17(1), 18-28. <https://doi.org/10.55951/nurture.v17i1.142>
- Üzerek, İ. & Şarlak, D. (2022). Evli bireylerde erken dönem uyumsuz şemalar ve sorun çözme becerilerinin evlilik doyumu ile ilişkisi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 33(4), 1067-1083. <https://doi.org/10.33417/tsh.1019169>
- Volkova, M. (2017). Rusya ve Avrupa’da yaşam doyumu faktörlerinin belirlenmesi. *Sosyal Politika ve Sosyoloji Dergisi*. 16(5).
- Yárnöz Yaben, S. (2010). Attachment style and adjustment to divorce. *The Spanish Journal of Psychology*, 13(1), 210-219.
- Yaşa, C. & Yıldırım, M. S. Ö. (2019). Ebeveynleri boşanmış yetişkin bireylerin kişilerarası ilişkilerinde bağlanma modelleri ile ayrılma kaygısının ilişkisi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(4), 267-278. <https://doi.org/10.18506/anemon.455383>
- Yetim, Ü. (1993). Life satisfaction: A study based on the organization of personal projects. *Social Indicators Research*, 29, 277-289.
- Yetim, U. (1991). Reliability and Validity of Satisfaction with Life Scale in Turkish form (in Turkish). Paper presented to the 6th National Psychology Conference, Istanbul, Turkey. In the state of Art Lectures of 6th National Psychology Conference Book, 200-206, Istanbul University Publication.
- Yiğit, Z. (2024). *Evli bireylerin yaşam ve evlilik doyumları ile boşanma eğilimi arasındaki ilişki* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Lefke Avrupa Üniversitesi, Lefke.
- Yıldırım, N. (2004). Türkiye’de Boşanma ve Sebepleri. *Bilig*, (28), 59-81.
- Yıldız, M. A. & Baytemir, K. (2016). Evli bireylerde evlilik doyumu ile yaşam doyumu arasındaki ilişkide benlik saygısının aracılığı. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 67-80. <https://doi.org/10.17679/inuefd.1718162>
- Yıldız, M. A. & Çevik, G. (2016). Evli bireylerin evlilik doyumlarının ve yaşam doyumlarının incelenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 13(1), 227-242.
- Yılmaz, G., Keser, A. & Yorgun, S., (2010). Konaklama işletmelerinde çalışan sendika üyelerinin iş ve yaşam doyumunu belirlemeye yönelik bir alan araştırması. *Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 6(1), 87-107.
- Yuca, G. & Beydağ, K. D. (2021). Kalp hastalığı olan kadınların evlilik doyumu ve eş desteğini etkileyen faktörler. *Sağlık ve Toplum*. 31(1), 110-118. Erişim adresi: <https://search.trdizin.gov.tr/tr/yayin/detay/452979?view=ris&download=452979.ris>
- Zara, A. (2013). *Kadınlar, Erkekler ve Çocuklar İçin Boşanma Terapisi*. Ankara: İmge Kitapevi Yayınları.
- Zhumgalbekov, A. & Efiltili, E. (2023). Evli bireylerin evlilik uyumu ve yaşam doyumunun incelenmesi. Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi, 5(1), 1-15. <https://doi.org/10.38151/akef.2023.41>